ČINNOSTI STUDENTŮ UČITELSTVÍ ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY PŘI PLNĚNÍ PEDAGOGICKÉ PRAXE

Alena Zachová, Petra Bubeníčková, Michal Čuřín

Klíčová slova: vzdělávání, vysoké školy, pedagogická praxe, mediální chování, čtenářství, čtenářská gramotnost

Cílem studie je na základě analýzy mediálního chování, čtenářských návyků a dovedností při práci s textem u žáků sekundárních škol určit základní kategorie, kterým má být věnována pozornost při přípravě studentů učitelství českého jazyka a literatury na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové na vykonání průběžných a souvislých praxí. Následným cílem je příprava strategií, které mohou využít studenti učitelství ve své pregraduální i postgraduální praxi k nápravě problematických jevů v oblasti čtenářství a čtenářské gramotnosti.

Při stanovení problematických jevů, na něž je třeba soustředit pozornost při přípravě na praxe budoucích pedagogů mateřského jazyka, vycházíme z publikovaných mezinárodních šetření zaměřených na čtenářskou gramotnost, resp. digitální gramotnost PISA 2009 (Palečková, Tomášek, & Basl, 2010) a 2012 (Palečková, Tomášek, & Blažek, 2014), národních

šetření čtenářství dospělé populace (Trávníček, 2008, 2011, 2014) a výzkumů vlastních (Bubeníčková a kol., 2011).

Při výzkumu mediálního chování žáků, čtenářských návyků a sledování čtenářských strategií jsme využili bohatou škálu metod. Vedle analýzy výsledků aktuálních výzkumných šetření jsme provedli výzkum vlastní opírající se zejména o dotazníkové šetření žáků nižšího sekundárního vzdělávání zaměřené na čtenářství. Dále byly využito semistrukturovaných interview u žáků nižšího i vyššího sekundárního vzdělávání, které se orientovalo na genderovou problematiku, mediální chování se zřetelem k využívání digitálních technologií.

Z analýzy dat vyplynuly tři stěžejní okruhy témat, jimž byla dále věnována pozornost, tj.: genderová problematika při výběru textů pro práci ve škole a při plánování individuální četby žáků; schopnost a dovednost žáků využívat přiměřené strategie při práci s textem; využití znalostí o mediálním chování žáků pro podporu čtenářství.

Byly vypracovány strategie, jejichž hlavní důraz tkví v pojetí role učitele jako mentora – průvodce při plánování četby žáka a při rozvoji čtenářských dovedností, který zohledňuje v dosud nezvyklém rozsahu zřetel genderový, dovednostní a zájmový.

Bibliografie

Bubeníčková, P., Čuřín, M., Zachová, A., & Víška, V. (2011). *Kontexty čtenářství a čtenářské gramotnosti.* Hradec Králové: Gaudeamus.

Palečková, J., Tomášek, V., & Basl, J. (2010). *Hlavní zjištění výzkumu PISA 2009: Umíme ještě číst?.* Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání.

Palečková, J., Tomášek, V., & Blažek, R. (2014). *Mezinárodní šetření PISA 2012: Schopnost patnáctiletých žáků řešit problémy.* Praha: Česká školní inspekce.

Trávníček, J. (2008). Č*teme?: Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize (2007).* Brno: Host.

Trávníček, J. (2011). *Čtenáří a internauti: Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení (2010).* Brno: Host.

Trávníček, J. (2014). *Překnížkováno: Co čteme a kupujeme (2013).* Brno: Host [u.a.]